

Свистун О. М. Шляхи покращення управління фінансовим ризиком на підприємстві / матер. II всеукраїнської наук.- прак. конференції студентів, аспірантів та молодих учених, присвяченої 50-річчю створення факультету управління та бізнесу ХНАДУ (26 жовтня 2016 року). - Харків, ХНАДУ, 2016. - с.241 – 244.

ШЛЯХИ ПОКРАЩЕННЯ УПРАВЛІННЯ ФІНАНСОВИМ РИЗИКОМ НА ПІДПРИЄМСТВІ

*Свистун О. М. студентка
Науковий керівник Борисюк О. В. к.е.н., доцент
Східноєвропейський національний університет імені Лесі
Українки*

В сучасних умовах української економіки загострюється питання ефективного розвитку вітчизняних підприємств, функціонування яких відбувається в умовах невизначеності та спричинених нею ризиків. Особливо гостро в умовах негативних економічних тенденцій, які стали наслідком загальносвітової фінансової кризи, постали проблеми управління ризиками в торговельних підприємствах, діяльність яких безпосередньо визначається економічною ситуацією в країні, регіоні, очікуваннями потенційних покупців, їхньою купівельною спроможністю.

Про необхідність управління фінансовими ризиками наголошують зарубіжні та вітчизняні вчені. Питанням дослідження сутності фінансових ризиків та методології покращення управління ними присвячені праці Ротова Т. А., Руденка Л. С., Шахова В. В., Осадця С. С., Бланка І. А., Говорушко Т.А., Камінського А. Б., Коваленка Л. О., Ремньова Л. М., Крамаренко Г. О., Чорної О. Є., Токаренка Г.С., які зробили ґрунтовні дослідження в цій сфері.

Фінансові ризики займають значне місце у загальному портфелі ризиків. Зміна економічної ситуації в країні та кон'юнктури фінансового ринку призводить до зростання впливу фінансових ризиків на результативність фінансової діяльності підприємства [2, с.58]. Фінансовий ризик – це ймовірність виникнення непередбачених фінансових втрат у ситуації невизначеності умов фінансової діяльності підприємства.

Причини виникнення фінансових ризиків різноманітні й можуть виникати спонтанно в процесі діяльності підприємства, їх поділяють на зовнішні та внутрішні.

До основних зовнішніх причин формування фінансових ризиків можна віднести такі:

- слабка та нестабільна економіка країни;
- економічна криза;
- інфляція;
- підвищення рівня конкурентної боротьби;
- зниження цін на світовому ринку;
- політичні чинники тощо.

Всі ці причини мають зовнішнє щодо підприємства походження і тому їх підприємство контролювати не може.

До внутрішніх причин формування фінансових ризиків можна віднести:

- підвищення витрат на підприємстві;
- незадовільну фінансову політику підприємства;
- низький рівень інноваційної активності підприємств;
- відсутність кваліфікованого персоналу середнього рівня управління;
- неефективне управління витратами, доходами та фінансовими результатами.

Важливу роль в управлінні фінансовими ризиками підприємства відіграє механізм нейтралізації ризиків. Його перевага – високий ступінь альтернативності прийнятих управлінських рішень, які залежать від здійснення фінансової діяльності і фінансових можливостей підприємства.

Система внутрішніх механізмів нейтралізації фінансових ризиків передбачає використання наступних основних методів: уникнення ризику; лімітування концентрації ризику; хеджування; диверсифікація; трансферт ризику; самострахування; інші методи [3, с.35].

Метод уникнення ризику є найбільш простим у системі внутрішніх механізмів нейтралізації фінансових ризиків. Він полягає в розробці таких заходів внутрішнього характеру, які повністю виключають конкретний вид фінансового ризику.

Важливим напрямком нейтралізації фінансових ризиків є лімітування їх концентрації. Механізм лімітування концентрації фінансових ризиків - це встановлення ліміту, тобто граничних сум витрат, продажу, кредиту тощо. Лімітування застосовують для зниження фінансового ризику в кредитній та інвестиційній діяльності підприємства. Лімітування концентрації фінансових

ризиків є одним з найбільш поширених внутрішніх механізмів ризик-менеджменту, що реалізують фінансову ідеологію підприємства у частині прийняття цих ризиків і не вимагають високих затрат [4, с.17].

Механізм диверсифікації використовується перш за все для нейтралізації негативних фінансових наслідків несистематичних (специфічних) видів ризиків. Цей метод дає змогу уникнути частини фінансового ризику на основі розподілу капіталу між різноманітними видами. Диверсифікація передбачає отримання додаткової інформації про варіанти вибору й очікувані результати. Як наслідок, виникає можливість здійснити точніший вибір і зменшити ризик втрати фінансових результатів підприємства.

Хеджування дає можливість зменшити ризик за допомогою укладення відповідної угоди. Найчастіше хеджування застосовують як засіб страхування вартості товарів або прибутку, а також валютних ризиків підприємства.

Механізм трансферту фінансових ризиків заснований на частковій їх передачі партнерам за окремими фінансовими операціями. При цьому господарським партнерам передається та частина фінансових ризиків підприємства, за якою вони мають більше можливостей нейтралізації їх негативних наслідків і розташовують більш ефективними способами внутрішнього страхового захисту.

Метод самострахування фінансових ризиків заснований на резервуванні підприємством частини фінансових ресурсів, що дозволяє долати негативні фінансові наслідки за тими фінансовими операціями, за якими ці ризики не пов'язані з діями контрагентів.

Отже, впровадження механізму нейтралізації фінансових ризиків може вчасно попередити, уникнути, а за наявності, і подолати негативні наслідки від фінансових ризиків. Покращити управління фінансовими ризиками підприємство може шляхом установлення та використання внутрішніх фінансових нормативів у процесі розробки програми здійснення певних фінансових операцій або фінансової діяльності підприємства в цілому, що забезпечить безперервність та ефективність процесу виробництва.

Література:

1. Бланк И.А. Финансовый менеджмент: [Учебный курс.] – 2-е изд., перераб. и доп. – К.: Эльга, Ника-Центр, 2004. – 656 с.

2. Вишнівська Б. Методи мінімізації фінансових ризиків // Економіст. – 2008. – № 6 – С. 58 – 59.

3. Барановський О. І. Фінансова безпека в Україні (методологія оцінки та механізми забезпечення) / О. І. Барановський. – К.: Київ. нац. торг.-екон. ун-т, 2004. – 759 с.

4. Карлін М. І. Управління державними фінансами: [навч. посібн.] / М. І. Карлін, О.В. Борисюк. – Луцьк : ПП Іванюк , 2013. – 273 с.